

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

ЧАСТЬ I

Established



SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LIV. Ч. 63. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 30. березня 1946. No. 63. New York and Jersey City, Saturday, March 30, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Tel. „Свобода“: BERgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America

ПЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.

Tel. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

З КІНЦЕВИХ СПРАВ ХХІ. КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗУ В ПІТСБУРГУ

(Телефоном з Пітсбурга в п'ятницю,
29. березня, рано)

Четвер рано, 28. березня, присвячено змінам статуту і прийняттю ще модерніших грамот, як: подвійне посмертне і ін. Пополудні відбулися правибори, тобто назначення кандидатів на різні уряди. Ввечір відбувся бенкет при участі 600 людей в гостиниці тотелю Виллем Пен. Був сердечний настрій. Проводив Степан Шумейко. Головні промовці: Д. Галичін, інж. Косар з Канади й М. Мурашко. Вокальну програму виконали шкільні діти з Карнегі під проводом панни Кучер. Окремі артистичні сили: Ольга Лепкова, віртуоз Донна Греско і панна Савицька з Пітсбурга. При піані Ольга Дмитрів. Усіх виконавців вітали оваційно. Після бенкету залишилися гості на сердешних співах і товариських розмовах до пізної ночі. Вибори в п'ятницю, кінець конвенції передбачений на суботу.

ЧОРЧИЛ І БАЛТІЙСЬКІ ДЕРЖАВИ.

Вінстон Чорчил, промовляючи в Нью-Йорку на вечері в Валдорф Асторія, пише литовський діяч Казис Відикавскас, говорив про те, що Росія „повинна бути добре нагороджена“ за свої військові зусилля. В ту нагороду він включив і балтійські держави. Проти цього посипалися протести американських організацій з литовського, естонського та латвійського походження. Від литовців заперечувала Нью-Йорська Литовська - Американська Тариба (Рада). В протесті сказано, що „апизерство“ не вратувало Британії в минулому, і не вратує її тепер. Теж пропонується Чорчилу відкликати те, що говорено в часі війни про військові цілі Аліянтів, та що є в Атлантийським Чартері.

ВИКЛАДАЄ НА УНІВЕРСИТЕТІ.

В. А. Костюк, канадійський українець, довголітній учитель, зівстав назначений на посаду професора французької й німецької мови на нижчих ступнях Манітоського Університету в Вінніпегу. Він є самотнім українцем-професором у цьому університеті.

УКРАЇНЦІ ЧЛЕНАМИ НАУКОВОЇ ВИПРАВИ.

В науковій експедиції канадійських 42 вояків на далеку північ Канади, як виходить з проголошених імен членів експедиції, є до 16 українських прізвищ.

СКІНЧИТИ З ПЯТОЮ КОЛЬОНОЮ!

Канадійські „Українські Вісти“, пишучи на таку тему у зв'язку з шпигунською аферою в Канаді, додають таке:

„Нашим горожанським обов'язком покінчити раз на все з тою п'ятою кольоною, яка під різними облудними кличами старається втягнути масу українського громадянства до шкідливої акції проти демократичних принципів, за які наші сили бороняться. Ненависть до диктатури, що нехтує всю людську свободу і гідність, є теж одною з найголовніших причин, чому наші скитальці не бажать вертатися на свої прадідні землі. Волять голод, холод, а навіть смерть, ніж тілесне й духовне поневолення. Демократичні свободи не є пустим словом, свобода людини і збереження її гідності це скарб, за який люди ведуть війни і віддають своє життя. Колиб в Україні панувала така свобода, яка панує в демократичній Канаді, Данії, Швеції чи Норвегії, то не булоб ні одного скитальця, що з сльозами радості не прагнув би вернутись на свої згарища“.

БАРВІНСЬКИЙ НА СИБІРІ.

„Новий Шлях“ друкує листа з скитальщини, в якому згадується за визначних артистів-піаністів, Д. Гординську-Таранович і Тараса Микішу, що живі й концертують в Європі, а далі подається, що советська влада вивезла з Львова на Сибір відомого українського композитора, Василя Барвінського, директора Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові. Теж потверджується в листі смерть композитора Нестора Нижанківського і композитора Косенка. Теж пишеться про загибелі більшовіками в Києві визначного музичного дослідника Д. Ревуцького.

60-РІЧЧЯ ПАЛЛАДИНА.

В Києві відзначено в грудні м. р. 60-річчя від дня народження академіка О. В. Палладіна, а рівночасно і 40-річчя його наукової діяльності як біохіміка. Він є віце-президентом Академії Наук УРСР. В часі війни створив новий препарат — вікасол — для лікування ранених вояків.

ЛЮДКЕВИЧ ЩЕ ЖИВИЙ.

Советські джерела згадують за Станіслава П. Людкевича, українського композитора, що має бути тепер професором Львівської державної консерваторії.

РАТУНОК ДЛЯ СКИТАЛЬЦІВ ЗАПЕВНЕНИЙ УНРР-ОЮ

ЗАСТУПНИКИ УКРАЇНИ В „СОВЕТІ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ“ СССР.

При виборах до „Верховної Ради“ ССРСР з 10. лютого вибрані такі заступники Української Советської Соціалістичної Республіки: Рильський, Максим Фадеєвич, предсідник письменників України — з житомирської виборчої округи; Тарасов, Степан Ніконович, перший секретар ізмаїльського обкома — з цієї округи; Филипів, Іван Маркелович, перший секретар николаївського обкома — з цієї округи; Ференчук, Василь Михайлович, машиніст в шахті імені Кагановича — в сталінській виборчій окрузі; Кривоніс, Петро Федорович, начальник Північно-Донецької залізниці — з артемівської виборчої округи; Бутенко, Григорій Прокопівич, нарком хліборобства Української ССР — з красноградської округи; Грушецький, Іван Самійлович, перший секретар львівського обкома КП(б) України — з львівської округи; Степанова, Анна Феодосівна, бригадир колхозу ім. Сталіна, проскурівського району — з каменець-подільської округи; Кабаковський, Григорій Самійлович, директор совхозу „Лозоватка“ чутовського району — з полтавської виб. округи. Тут треба зазначити, що депутати не мусять походити із своїх виборчих округ, отже могли бути накінені навіть просто з Москви.

БОГОМОЛЬЦЕВА СИРОВАТКА.

А. Богомольць, президент Академії Наук УРСР, винайшов нову сироватку, відому під назвою „АЦС“. Вона має спинювати старість і відмолоджувати людський організм. Советські джерела звідомляють, що сироватку вже застрикують у ленінградських шпиталях таким дітям, що їх нормальний ріст припинений через війну. Теж вживають її деякі старі московські артистки і артисти і кажуть, що вона збільшає сили. Заповідають, що регулярне вживання сироватки може дати людині спомогу дожити і 150 років.

„ПІСНЯ РІДНОГО КРАЮ“.

Така є назва українського хору, зорганізованого в Парижі, в Франції. Його завдання: пропаганда лише української народної, сільської та духовної пісні. З хористів багато співали в Капелі Кошиця. Головою хору є інж. Ольховий (15, rue Pierre Leroux,

На повнім засіданні Адміністрації Ріліфу й Реабілітації Об'єднаних Держав в Атлантик Сіті, в стейті Нью Джерзі, прийнято одноголосно в четвер, 28. березня, резолюцію з домаганням, щоб УНРР-О мала право давати утримання скитальцям („Ді-Пі-дисплейс персонс“) безогляду на це, чи їхня рідна влада на це згодиться, чи ні. Проти такої постанови боролася ввесь час советська Росія, а тепер і вона голосувала за таку резолюцію. — Новий голова УНРР-О, бувший посажник міста Нью-Йорку, Ля Гвардія, перебирає урядування з кінцем теперішньої сесії УНРР-О.

О.О.Д. відбуває тайні наради для вислухання скарги Ірану; советський делегат Громико даліше стримується від участі в нарадах.

Президент Труман сказав на пресовій конференції, що він вповні підтримує секр. Бірнса у його становищі в О.О.Д. у справі Ірану. — Президент іменував десять найвищих генералів як своїх прибічників для вирішування оборони краю.

Світової контролі над атомовою силою домагається американський департамент стейту від Організації Об'єднаних Держав. Комісія О.О.Д. малаб перебрати під свою контролю теж і припаси уранію, які знаходяться в цілому світі.

Перон вибраний президентом в Аргентині, як це урядово оповіщено на підставі викинченого обчислення голосів.

Ровза, комуністичного члена канадійського парламенту, признала слідча комісія винним шпигунства і тому він має стати перед правильним судом. — Переслухання арештованого в Портленді, Орегон, під замітом шпигунства советського лютенанта Редіна, відложено.

ГІТЛЕР І РОЗЕНБЕРГ.

Націстівський філософ, Альфред Розенберг, не мав ніякого впливу на Гітлера, казав Герінг на судовій розправі в Нюрнбергу. На доказ цього згадав, як Розенберг старався добути в Гітлера дозвіл на те, щоби не замикаати університету в Києві. Як Розенберг відійшов, Гітлер мав сказати до Герінга: „Чоловік той має дивні журби. Ми маємо важніші справи, над якими треба застановлятися, ніж університет у Києві“.

Paris (VII). Диригентами є пп.: Миколайчук і Білошицький та пані Горайн.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Дякують американським українцям за слово розради й ратунку

Одержуємо тепер багато листів з Європи, головню від скитальців, бо між ними наші рідні, односельчани, чи ті, з якими ми ходили разом до школи, чи служили в Українській Армії, чи працювали на іншому полі.

Одержує такі листи теж і редакція „Свободи“. А як вони виглядають, то для прикладу, наведемо дещо з останнього такого листа від одного з старокравих молодих редакторів. Він має в Америці близьку рідню, якою, нажаль, не може гордитись.

* * *

„Найперше прошу прийняти від мене особисто, а рівночасно від цілого табору українських скитальців в... щирий привіт для Редакції, У. Н. Союзу та наших обидвох Українських Комітетів та усього українського громадянства в Америці. Отсей привіт був ухвалений вчора оваційно на сходах мешканців нашого табору разом з подякою за всі Ваші турботи і старання у відношенню до нас скитальців. У нашому таборі відбуваються щодня вечером доповіді на різні научні та актуальні теми. Всіх тут є нас 1,500 осіб. Авдиторія буває чисельна, а зокрема вчора було дуже багато людей, бо стягнула їх тема моєї доповіді. Я говорив на тему „Наша справа в Америці“. Майже весь матеріял для доповіді взяв я з кільканадцять чисел Вашої Шановної газети, які випадково попали до нашого табору завдяки Вашому передплатникові..., якого син, вояк Американської Армії, перебуває тепер постійно в... Числа ці, хоч не повні, з різних дат, починаючи з листопаду минулого року до половини січня, дали одначе масу дуже цікавого для нас матеріялу, так, що доповідь тривала півтора години, при чому прийшлося прикінці навіть деякі питання скорочувати. Найперше дав я короткий погляд на українську громаду в Америці й Канаді. Потім гово-

рив про: 1. Відношення американських українців до нас скитальців. 2. Про організації допомоги для нас. 3. Про вигляди на переселення до Америки чи Канади. Про все те говорив в такий спосіб, як це представляє „Свобода“ у своїх статтях чи комунікатах Українських Комітетів. На тому місці мушу з приємністю ствердити, що „Свобода“ редагована дуже поважно і цікаво і дає дуже багато цікавого матеріялу для нас втікачів, так, що часом видається нам газетою нашого рідного краю, а не далекої, відірваної від нас еміграції.

„Дуже зацікавило і обурило наш загальнорадянське становище частини української громади в Америці, його мотиви і його вияви у виступах проти рідних братів-скитальців. Хотіли б ми бачити тих панів бодай на пів року у цій „найщасливішій країні“, що є „під сонцем сталінської конституції“.

„Думаємо, що ми, скитальці, переживаємо тепер найкритичніший час, та що саме тепер рішається наша доля. Зазначу, що навіть таке рішення, щоб усіх т. зв. „воєнних злочинців“ судити на місці злочину, є для нас дуже небезпечне, бож Совети усіх нас, без винятку, вважають за „воєнних злочинців“ і „квізлінгів“. А вже найменше кожного інтелігента хочуть дістати в свої руки. Тому треба боротись за точне визначення поняття „воєнний злочинець“ на міжнародному терені. Теж повинна бути піднесена справа некомпетентности Советів судити українців, принаймні громадян Західної України...

„Доповідь вислухали всі з незвичайним зацікавленням. Вам усім в Америці щира дяка хочби вже за саму моральну підтримку та зрозуміння української справи. Це й збори виявили з великим захопленням, пересилаючи Вам усім привіт і подяку...”

„РАДЯНСЬКИЙ ЛЬВІВ“.

Це так називається „літературно-мистецький і суспільно-політичний“ журнал, що виходить у Львові, якого відповідальним редактором є Микола Бажан. В редакції працюють: Петро Козланюк, Михайло Возняк, Ірина Вільде, Ярослав Галан, Г. Ломов і І. Мазепа. Про дві перші книжки дає рецензію В. Беляєв. Він стверджує, що група українських письменників

Львова прийняла до себе утікаючих від німецького наїзду з Польщі польських і жидівських письменників. Пише теж про те, як прибували до Львова письменники Києва, Харкова, Москви та Ленінграду і як відбувались зустрічі з Олексієм Толстим та Євгением Петровим. Згадує, що в перші дні війни згинули від німецької бомби українські письменники Тудор і Гаврилюк. Жур-

нал друкує посмертну повість Олександра Гаврилюка „Берега“, написана ще в ті роки, коли він був зафоторений у концентраційний табір Береза Картузька. Петро Козланюк в комедії „Запроданці“ розкриває, як пише Беляєв, „українсько-німецький націоналізм і бандерівське підпілля“ і боротьбу з ним. Ярослав Галан у статті „Мамелюки“ пише про „мерзенних жовто-блакитних літераторів націоналістичної, фашистської орієнтації“, а Богдан Дудикевич про „Українських націоналістів на службі у загарбників“, описуючи, як українські „націоналісти служили колись династії Габсбургів“, а потім помагали „польським та українським поміщикам здавлювати національно-визвольний рух на західно-українських землях“. Проф. Михайло Рудницький пише про „Віднайдений шлях“ західно-української інтелігенції. Одиноке, що є там наукове і культурне, то мабуть тільки одна стаття академіка Михайла Возняка про історію поезії Івана Франка „Украдене Щастя“. Та й тут, згадуючи за австрійські цензурні перепони, додано, що ту цензуру „дехто з націоналістичних кругів намагався представляти як взірць демократизму“.

Ось такі речі пишуться тепер у „Радянському Львові“.

ПРОВІД ПЯТОЇ КОЛЮМНИ ДО... ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗУ

Орган проводу п'ятої колумни, що виходить українською мовою в Америці, помістив сприводу ХХІ Конвенції У. Н. Союзу „відогву“ великих розмірів, бо аж на три газетні шпальти. У відогві кажеться, що „У. Н. Союз це наша організація“ і тому визнається, щоб „делегати вашого відділу поїхали на Конвенцію для очищення проводу нашої організації“. — Справді дивуватися треба, звідки прововоди п'ятої колумни прийшло на думку вважати У. Н. Союз за свою організацію. Не було випадку в цій історії цієї організації, щоб вона колинебудь слухала наказів з Москви, Варшави чи Бердіна.

В іншому місці орган п'ятої колумни дивується, чому редакторів „Свободи“ не вибрали делегатами на Конвенцію. Певно, що за становища диктатури можна дивуватися. Хай би так не вибрали якогось ставленика Москви в комуністичній організації. Щоб то тоді не сталося... Але демократичний лад має свої правила. Люди вибирають, кого хо-

чуть, а не по наказу. — До речі кажучи, ніхто з редакторів не кандидував на делегата. Як хто з редакторів є членом або делегатом котрогось відділу, то він є там не як редактор, а як член, без огляду на свою професійну працю.



МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні та
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ЩАДІТЬ дещо
з вашого забезпечення.

Ми улажуємо пре-
красний ЦІЛИЙ
ПОХОРОН за \$150.00

У випадку смутку в родині кличте:

KAIN MORTUARIES, INC.

Найбільший український
погребовий зарядчик
в Америці

S. KANAI KAIN, Pres.

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4646

— or —

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

86 ELIZABETH AVENUE,

NEWARK, N. J.

Phone Bielow 3-6762

ELIZABETH, N. J.

225 WEST JERSEY STREET

Phone: EL 2-3611

ІВАН КОВАЛЬЧИК FUNERAL DIRECTOR & EMBALMER

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ
В СТЕЙТІ

NEW JERSEY

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА

У випадку смутку в родині
кличте як в день так і в ночі:

JOHN KOWALCHUK

79 Sussex Street
JERSEY CITY, 2, N. J.

Tel. BErgen 4-5131

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-8568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
(cor. E. 155 St.)

707 Prospect Avenue,
BRONX, N. Y.

Tel.: MElrose 5-6577